

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 129/21
Luxemburgissa 15.7.2021

Tuomio asiassa C-848/19 P
Saksa v. Puola

Kaikkien unionin toimielinten energiapolitiikan alaan kuuluvien toimien laillisuutta on arvioitava energiayhteisvastuun periaatteen kannalta

Unionin tuomioistuin hylkää Saksan valituksen unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta, jolla kumottiin kyseisen periaatteen perusteella komission vuonna 2016 tekemä päätös, jolla muutettiin OPAL-kaasuputken käyttösääntöjä

Itämeren kaasuputken jatke (jäljempänä OPAL-kaasuputki) on Nord Stream 1 -kaasuputken maanpäällinen läntinen osa, jonka kautta kuljetetaan Venäjältä peräisin olevaa maakaasua Eurooppaan ohi ”perinteisten” kauttakulkumaiden, kuten Ukraina, Puola ja Slovakia. Komissio hyväksyi vuonna 2009 tietyin edellytyksin Saksan sääntelyviranomaisen päätöksen vapauttaa OPAL-kaasuputki kolmansien osapuolten verkkoon pääsyä¹ ja tariffeja² koskevien direktiivin 2003/55³ (joka on myöhemmin korvattu direktiivillä 2009/73⁴) säännösten soveltamisesta. Koska kaasuntoimitusmarkkinoita hallitseva yritys Gazprom ei ole koskaan täyttänyt yhtä komission asettamista edellytyksistä, se on siitä lähtien, kun kaasuputki otettiin käyttöön vuonna 2011, voinut käyttää vain 50 prosentin osuutta OPAL-kaasuputken kapasiteetista.

Vuonna 2016 Saksan sääntelyviranomainen ilmoitti muun muassa Gazpromin pyynnöstä komissiolle aikomuksestaan muuttaa tiettyjä vuonna 2009 myönnettyyn vapautukseen liittyviä säännöksiä. Käytännössä OPAL-kaasuputkea voitaisiin suunnitellun muutoksen seurauksena käyttää täydellä kapasiteetilla, kunhan vähintään 50 prosenttia tästä kapasiteetista myytäisiin huutokaupassa. Komissio hyväksyi 28.10.2016 tekemällään päätöksellä kyseisen muuttamisen tietyin edellytyksin⁵ (jäljempänä riidanalainen päätös).

Puolan tasavalta katsoi, että riidanalainen päätös uhkasi Puolan kaasun toimitusvarmuutta sen seurauksena, että osa aiemmin Keski-Euroopan alueen valtioiden, joihin Puola kuuluu, OPAL-kaasuputken kanssa kilpailevien kaasuputkien kautta kuljetetusta maakaasuvolyymistä siirretään kuljetettavaksi Nord Stream 1 / OPAL -kauttakuljetusreitille, ja vaati kyseisen päätöksen kumoamista unionin yleisessä tuomioistuimessa nostamallaan kanteella. Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi kanteen ja kumosi riidanalaisen päätöksen SEUT 194 artiklan 1 kohdassa ilmaistun energiayhteisvastuun periaatteen vastaisuuden vuoksi.⁶ Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan komission olisi pitänyt tutkia OPAL-kaasuputken käyttösääntöjen muuttamisen vaikutukset Puolan toimitusvarmuuteen ja energiapolitiikkaan.

Saksan liittotasavallan valituksen suuressa jaostossa tutkinut unionin tuomioistuin vahvistaa unionin yleisen tuomioistuimen tuomion ja ottaa kantaa energiayhteisvastuun periaatteen luonteeseen ja ulottuvuuteen.

¹ Direktiivin 2003/55 18 artikla ja direktiivin 2009/73 32 artikla.

² Direktiivin 2003/55 25 artiklan 2–4 kohta.

³ Maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta 26.6.2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/55/EY (EUVL 2003, L 176, s. 57).

⁴ Maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta 13.7.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/73/EY (EUVL 2009, L 211, s. 94).

⁵ Niiden direktiivin 2003/55 nojalla vahvistettujen edellytysten, joiden mukaisesti OPAL-kaasuputki vapautetaan kolmansien osapuolten verkkoon pääsyä ja tariffeja koskevien oikeussääntöjen soveltamisesta, uudelleentarkastelusta 28.10.2016 annettu komission päätös C(2016) 6950 final.

⁶ Tuomio 10.9.2019, Puola v. komissio ([T-883/16](#)) (ks. myös lehdistötiedote nro [107/19](#)).

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin muistuttaa ensinnäkin, että SEUT 194 artiklan 1 kohdan mukaan unionin energiapolitiikalla pyritään jäsenvaltioiden välisen yhteisvastuun hengessä varmistamaan energiamarkkinoiden toimivuus, varmistamaan energian toimitusvarmuus unionissa, edistämään energiatehokkuutta ja energiansäästöä sekä uusiin ja uusiutuviin energialähteisiin perustuvien energiamuotojen kehittämistä ja edistämään energiaverkkojen yhteen liittämistä.

Tältä osin unionin tuomioistuin toteaa, että yhteisvastuun periaate on unionin oikeuden perusperiaate, joka mainitaan useissa EU- ja EUT-sopimusten määräyksissä ja jonka erityinen ilmaus energia-alalla on SEUT 194 artiklan 1 kohta. Kyseinen periaate liittyy läheisesti vilpittömän yhteistyön periaatteeseen,⁷ jonka mukaan unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan perussopimuksista johtuvia tehtäviä täyttäessään. Koska yhteisvastuuperiaate on kaikkien unionin energiapolitiikan tavoitteiden taustalla, kyseisen periaatteen sitovia oikeusvaikutuksia ei voida sulkea pois millään perusteella. Päinvastoin on katsottava, että yhteisvastuuperiaatteeseen liittyy oikeuksia ja velvollisuuksia sekä unionille että jäsenvaltioille, koska unionilla on yhteisvastuuvollisuus jäsenvaltioita kohtaan ja jäsenvaltioilla on yhteisvastuuvollisuus toisiaan kohtaan sekä unionin yhteisen edun osalta.

Unionin tuomioistuin päätelee tästä, että vastoin Saksan liittotasavallan väitteitä kaikkien unionin toimielinten energiapolitiikkaan kuuluvien toimien laillisuutta on arvioitava energiayhteisvastuun periaatteen kannalta, vaikka kyseiseen periaatteeseen ei viitata nimenomaisesti sovellettavassa johdetussa oikeudessa eli nyt käsiteltävän asian tapauksessa direktiivissä 2009/73⁸. Niinpä energiayhteisvastuun ja vilpittömän yhteistyön periaatteiden tarkastelusta yhdessä seuraa, että komission on direktiivin 2009/73⁹ nojalla tehtävän, vapauttamisjärjestelmän muuttamista koskevan päätöksen antamisen yhteydessä tutkittava mahdolliset riskit kaasuntoimituksille jäsenvaltioiden markkinoilla.

Toiseksi unionin tuomioistuin täsmentää, että SEUT 194 artiklan sanamuodossa ei rajoiteta energiayhteisvastuun periaatteen soveltamista SEUT 222 artiklassa tarkoitettuihin tilanteisiin, joissa on kyse terrori-iskuista taikka luonnon tai ihmisen aiheuttamista suuronnettomuuksista. SEUT 194 artiklan 1 kohdassa mainitun yhteisvastuun hengen on päinvastoin katsottava ulottuvan kaikkiin unionin energiapolitiikan alaan kuuluviin toimiin.

Unionin toimielinten ja jäsenvaltioiden velvollisuus ottaa huomioon energiayhteisvastuun periaate silloin, kun ne antavat maakaasun sisämarkkinoita koskevia toimia, huolehtimalla muun muassa energian toimitusvarmuuden takaamisesta unionissa, edellyttää paitsi hätätilanteisiin reagoimista myös toimenpiteiden toteuttamista kriisitilanteiden ehkäisemiseksi. Unionin ja jäsenvaltioiden on tällä alalla toimivaltaansa käyttäessään löydettävä tasapaino kyseessä olevien energiaintressien välillä ja vältettävä sellaisten toimenpiteiden toteuttamista, jotka voisivat vaikuttaa toimijoiden, joita asia mahdollisesti koskee, intresseihin – joita ovat toimitusvarmuus, toimitusten taloudellinen ja poliittinen kestävyys sekä toimituslähteiden monipuolistaminen – kantaakseen vastuunsa unionin ja jäsenvaltioiden keskinäisen riippuvuuden ja tosiasiallisen yhteisvastuun osalta.

Unionin tuomioistuin vahvistaa näin ollen, ettei unionin yleinen tuomioistuin tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että riidanalainen päätös on kumottava energiayhteisvastuun periaatteen loukkaamisen vuoksi.

MUISTUTUS: Euroopan unionin tuomioistuin käsittelee valituksia, joissa haetaan muutosta unionin yleisen tuomioistuimen antamiin tuomioihin ja määräyksiin oikeuskysymyksissä. Lähtökohtaisesti valituksella ei ole lykkäävää vaikutusta. Jos valitus tutkitaan ja hyväksytään, unionin tuomioistuin kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen. Jos asiassa on mahdollista antaa ratkaisu, unionin tuomioistuin voi tehdä sen. Muussa tapauksessa unionin tuomioistuimen on siirrettävä asia unionin yleiseen tuomioistuimeen, jota sen valituksesta antama ratkaisu sitoo.

⁷ SEU 4 artiklan 3 kohta.

⁸ Direktiivin 2009/73 36 artiklan 1 kohta.

⁹ Direktiivin 2009/73 36 artikla.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla sivustolla [Europe by Satellite](#) ☎ +32 2 2964106